

Mire szocializál az iskola?

Végzős diákok jövőképeinek alakulása a motiváció és nyitottság tükrében

BORCSA MÁRIA

Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Pszichológia és Neveléstudományok Kar, Kézdivásárhelyi Tagozat

A neveléstudományok szakemberei szerint az oktatás krízisével szembesülünk. Ennek egyik oka az tény, hogy a végzettség, az iskolai sikeresség többé nem garantálja a sikeres elhelyezkedést a munkapiacon. Milyen szerepe van akkor az iskolának a szocializációban és hogyan segíti a fiatalokat, hogy boldoguljanak a jövőben? Jelen kutatásban próbáltam feltérképezni a végzős középiskolás diákok jövőbeli elképzeléseit, pályaválasztási szándékait, továbbá igyekeztem körbejárni azt a kérdést, hogy mire szocializál az iskola: kudarckerülésre vagy sikerorientáltságra? A diákok motiváltsága befolyásolja a sikeres iskolai és később egyetemi, illetve munkahelyi előmenetelüket. Vizsgálatom során próbáltam megvilágítani a pályaválasztás és motivációs bázis kapcsolatát, valamint a nyitottság személyiségdimenzió-szerepét a jövőkép alakulásában. Választ kerestem arra a kérdésre is, hogy a tanulmányi versenyeken való részvétel, a versengés milyen összefüggést mutat a motivációval. A kutatásban 293 végzős diák vett részt, 5 középiskolából (3 elméleti líceum, 2 szaklíceum).

Kulcsszavak: végzős diákok, motiváció, nyitottság, jövőorientáció, pályaválasztás

Bevezetés

Minden fejlődő társadalom oktatási paradigmái között helyet kap az egész életen át tartó tanulás, amely elősegíti a sikeres szocializációt, a munkaerőpiacon való elhelyezkedést, összetársadalmi szinten is hatása pozitív, azáltal, hogy élesíti az elmét, növeli az önbizalmat, fejleszt az interperszonális kapcsolatokat, a kommunikációs képességet, valamint szélesíti a sikeres karrier lehetőségét (Hildebrand, 2008). Azonban a tartós és eredményes tevékenység, legyen az tanulás vagy munka, feltételezi a megfelelő mértékű motiváltságot. Feltevődik a kérdés, hogy a mai végzős diákok milyen motívumrendszerrel rendelkeznek és hogyan gondolkodnak a jövőjükkel illetően, milyen jövőbeli tervekkel, elképzelésekkel hagyják maguk mögött az iskolát?

1. Elméleti háttér

A motiváció cselekvésünk pszichikai mozgatórugója, azaz indíttatás, készítés valaminek az elsajátítására, megszerzésére. A motiváció így a legalapvetőbb szükségletektől a differen-

ciált, szellemi szükségletekig terjedhet. Így kerül kapcsolatba a motiváció a tanulóval.

Az iskolai tanulás eredményességét nemcsak a kognitív képességek, hanem az egyén motivációs háttere is meghatározza. Az intrinzik, a belső motiváció (az optimális kihívások keresése, a feladat iránti érdeklődés) a megismerő tevékenység egyik energiaforrása, s feltétele a tartós, perspektivikus tanulási magatartás kialakulásának (Deci és Ryan, 1985). Abban az esetben, amikor a tanuló önmagát motiválja, és a tanulási tevékenységét önállóan, önmagáért felelősen tervezi, strukturálja, vezérli és kontrollálja, önszabályozott tanulásról beszélhetünk (Réthyné, 2003a, 2003b). Az önszabályozásra képes tanulók a tudásukat megkonstruálják, s ekként mély koncepcionális tudásra tesznek szert. Jellemző rájuk a kialakult érdeklődés, belső célok állítása, saját képességeik reális ismerete, a tanulás szeretete.

McClelland (1985) szerint a motívumok cselekedetekben tükröződnek, viselkedésre, bizonyos célok elérésére sarkallnak. Szerinte az emberi cselekvések, céltárgyak, élmények iránti preferenciák három szükségletkategória köré szerveződik: teljesítmény-, hatalomszükséglet

és a kötődési motiváció. Elméletében hangsúlyozza, hogy a szükségletek tanultak és fejlesztettek, nem hierarchikusan szerveződnek, valamilyen mértékben mindenkit jellemeznek. *Atkinson* (1994) szerint a teljesítménymotiváció a viselkedés függvényében értelmezhető, így különbséget tehetünk sikerorientált és kudarcgerülő személyek között.

Az általános teljesítménymotivációt (célra irányuló, valamint elkerülő teljesítménymotiváció) meghatározhatjuk mint azt a vágyat, hogy eredményesebbek legyünk mint mások és örömeinket leljük a nehézségek leküzdésében. Az emberek különbözőképpen viselkednek teljesítményt igénylő helyzetekben, a magas teljesítménymotivációjú személyek kitűnőségre törekednek, keresik a kihívásokat, kockázatot vállalnak, különleges dolgokat igyekeznek tenni.

A hatalmi motiváció az a késztetés, hogy az egyén hatást gyakoroljon másokra, helyzeteket kontrolláljon. Azok a személyek, akik magas hatalmi motivációval rendelkeznek, kedvelik a versengő, konfrontáló helyzeteket, fontos számukra a presztízs, elismertség, és a státusz.

A kötődési motiváció az elfogadottság és szeretet iránti vágyunkat fejezi ki. A magas kötődési motivációval rendelkező személyekre jellemző, hogy hatékonyan alakítanak ki társas kapcsolatokat, könnyedén elfogadnak másokat, gyakran vesznek részt szociális tevékenységekben (*Wong és Csíkszentmihályi*, 1991). Elmondhatjuk, hogy a motivációnak fontos szerepe van a tanulásban, s így az iskolai teljesítményben is, ugyanakkor a tanulás fejleszti a motivációt.

A magas szintű belső motiváció kialakulását tekintve meg kell említenünk *Super* (1973) pályafejlődési elméletét, amelyben kifejti, hogy az egyén életkorának megfelelő célokat, különböző feladatok megvalósítását tartja fontosnak. Ötféle pályafejlődési feladatot különböztet meg: szakmai preferencia kikristályosodása (14–18 éves kor között), hivatási program kidolgozása (18–21 éves kor között), szakmai preferenciák megvalósítása (21–24 éves kor között), stabilizáció (25–35 éves kor között), konszolidáció (35 éves kor után következik). A középiskolában eltöltött évek alatt, a pályafejlődési elmélet értelmében, a szakmai orientáció, pályaválasztás kell megvalósuljon.

A motiváció energizálja, fenntartja vagy megállítja, valamilyen irányba tereli a cselekvést, azonban az értékek határozzák meg a viselkedés, cselekvések irányát. A jövőkép kialakításban, pályorientációban, sikeres szocializációban nem csak a motiváció játszik meghatározó szerepet, hanem a személyiség bizonyos faktorai is.

McCrae és Costa (1983, 1992) ötfaktoros személyiségelméletében a nyitottság mint az egyik alapidimenzió, megmutatja, hogy az egyén mennyire kíváncsi, kedveli-e az újdonságokat, izgalmakat, új eszméket, értékeket. A nyitottság faktor 6 alskálából áll: fantázia, esztétikum, érzések, cselekvések, gondolkodás és az értékek. A nyitott emberek alapjellemezője, hogy mind a belső, mind a külső világra kíváncsiak, kedvelik az újdonságokat, s hajlandóak az új eszméket, értékeket elfogadni. A zártabb egyének az életben sokkal konzervatívabban viselkedésükben, gondolkodásukban, értékeikben.

A gondolkodás nyitottsága elsősorban az intellektuális kíváncsiságot takarja. Azt mutatja, hogy az egyén mennyire szereti az intellektuális kihívásokat, mint például a filozófiai, elméleti kérdésekkel való foglalkozást, valamint azt is mutatja, hogy hajlandó-e újragondolni régi, konvencionális eszméket, értékeket vagy nem kíváncsi természetű és nem intellektuális beállítottságú.

A cselekedetek nyitottsága, viselkedés szintjén közelíti meg az egyénnek azt a hajlandóságát, hogy új ismeretlen helyekre elmenjen, felfedezéseket tegyen, kipróbáljon újdonságokat vagy éppen ezzel ellentétben nehezen változik, ragaszkodik a jól bevált és ismert dolgokhoz az élet minden területén.

Az értékekbeli nyitottság alskála az egyén azon hajlandóságát mutatja, hogy felülvizsgálja a hagyományos szociális, politikai és vallási értékeket, vagy elfogadja a tekintélyek által diktált elveket, döntéseket, hagyományokat és alapvetően konzervatív beállítottságú az élet minden területén. A nyitottság mint stabil személyiségjellemző, meghatározza azt, hogy az egyén milyen tevékenységeket részesít előnyben, milyen széles az érdeklődési köre. A belsőleg motivált személy célja a továbbtanulás, az érvényesülés, a magasabb iskolába való bekerülés. Utánanéző a dolgoknak, élvezzi, ha önállóan kutathat és oldhat meg problémákat.

2. A kutatás célja

Jelen kutatás egyik célja megtudni, hogy mire szocializál az iskola: a kudarc, versenyhelyzetek elkerülésére vagy versengés vállalásra, sikerorientáltságra?

Fontosnak tartottam feltérképezni a végzős diákok pályaválasztási szándékait, jövőjükkel kapcsolatos elképzelésüket. Ugyanakkor szerettem volna megvizsgálni a motivációs komponensek és pályaválasztási preferenciák kapcsolatát. Céljaim között szerepelt: feltárni a nyitottság szerepét a pályaválasztásban, illetve azt, hogy a tanulmányaik befejezése után külföldön szándékoznak-e élni, vagy a jövőjüket az országban képzelik el.

3. Hipotézisek

1. Az elkerülő teljesítménymotiváció szignifikánsan alacsonyabb a végzősök körében, mint a célra irányuló teljesítménymotiváció.
2. Azok a végzős diákok, akik egyetemre készülnek szignifikánsan magasabb pontszámot érnek el a célra irányuló és általános teljesítménymotiváció dimenziókban, mint azok a végzősök, akik nem folytatják tanulmányaikat.
3. A motiváció különböző dimenziói szignifikáns együttjárást mutatnak a nyitottság alskáláival.
4. A tanulmányversenyeken részt vevő diákok szignifikánsan magasabb pontszámot érnek el a nyitottságalskáláin, mint a nem versenyző társaik.

4. Eljárás

A felmérésben 323 alany vett részt, amelyből 293 valid adatot kaptunk. A minta begyűjtése Kovászna megye öt középiskolájában történt, 3 elméleti (gimnáziumban) és 2 szaklíceumban (szakközépiskolában) 3 elméleti és 2 szaklíceumban vettük fel az adatokat.

Vizsgálatom során kvantitatív és kvalitatív adatok gyűjtésére törekedtem. Az eljárásban

Célra irányuló motiváció (átlag)	Elkerülő motiváció (átlag)	df	t	p
63,74	59,36	212	4,27	0,000

2. táblázat: Az elkerülő és célra irányuló teljesítménymotiváció értékei közötti különbség összehasonlítása

használt mérőeszköz a Diák Karrier Teszt (Csukonyi és Münnich, 2002), amely 0–20 terjedő skálán méri, hogy adott állítás mennyire jellemző az alanyra.

A Diák Karrier Teszttel a következő változókat vizsgáltam: 20 tétel fedte le a motivációs komponenseket: általános teljesítménymotiváció, célra irányuló teljesítménymotiváció, hatalmi motiváció, kötődési motiváció, elkerülő teljesítménymotiváció; 12 állítás fedte le a nyitottság 3 alskáláját: cselekvésbeli, gondolkodásbeli és értékbeli nyitottságot. Továbbá, rákérdeztem az iskolai évek alatt a tanulmányi versenyeken való részvételre és az érettségi utáni elképzelésekre a továbbtanulási szándékra, tartózkodási helyre.

5. A vizsgált minta

Kutatásomban kézdivásárhelyi és sepsiszentgyörgyi középiskolákban tanuló 293 végzős diák vett részt, ebből 131 fiú és 162 lány volt. Az 1. táblázatban a vizsgálati személyek különböző középiskolák képzési formája szerinti százalékos megoszlását foglaltam össze.

Középiskola	N	%
Elméleti Líceumok	212	72,4
Szaklíceumok	81	27,6
Összesen	293	100,0

1. táblázat: A vizsgált alanyok megoszlása tanintézmények szerint

6. Eredmények

6.1. Mire motiváltak a végzős diákok?

Vizsgálatomban arra kerestem a választ, hogy a teljesítménymotivációnak mely tényezők a forrásai: a célra irányuló teljesítménymotiváció, ami a sikerre való beállítódást vagy a kudarc elkerülését hangsúlyozó, elkerülő teljesítménymotiváció. Összehasonlítottam t-próba segítségével a résztvevők célra irányuló, illetve elkerülő teljesítménymotiváció mintázatát. A motivációs komponensek közötti különbség értékeit a 2. táblázat foglalja össze.

A 2. táblázat alapján elmondható, hogy a tanulók motivációs komponenseinek átlagértékei között szignifikáns különbség van a $p < 0,01$ szintjén, vagyis a célra irányuló teljesítménymotiváció jellemzőbb a diákokra, ami azt jelenti, hogy a céljaikat a siker felé törekedve akarják elérni, a kudarc lehetősége kevésbé foglalkoztatja őket.

Motivációs komponensek	Egyetem	Érettségi	df	t	p
Célra irányuló teljesítménymotiváció	63,57	62,49	222	-,558	0,577
Általános teljesítménymotiváció	58,71	56,05	222	-1,358	0,176

3. táblázat: Az általános és célra irányuló teljesítménymotiváció alakulása a pályaválasztás függvényében

A 3. táblázat átlagértékeinek különbségéből jól láthatjuk, hogy nincs szignifikáns különbség a $p < 0,05$ szinten, azok a diákok átlagértékei között, akik egyetemre készülnek és azok akik nem szeretnék folytatni a tanulmányaikat. Tehát feltételezhetjük, hogy azt a vágyukat, hogy eredményesek, sikeresek legyenek, szerintük nem befolyásolja az a tény, hogy továbbtanulnak-e az érettségi után.

6.2. A nyitottság és motiváció kapcsolata

Tanulmányomban arra is kerestem a választ, hogy a motiváció különböző dimenziói és a nyitottság mint a személyiség egyik alapidimenziója között kimutatható-e szignifikáns együttjárás.

Azt a feltételezést vizsgálva, hogy azok a diákok akik, folytatni akarják a tanulmányaikat magasabb értékeket érnek el az általános és célra irányuló teljesítménymotiváció dimenziókban, t-próba segítségével hasonlítottam össze, a következő eredményeket kaptam (l. 3. táblázat).

A nyitottság dimenziója hat alszálából áll (a fantázia, az esztétikum, az érzések, a cselekvések, a gondolkodás és az értékek), ezekből a Diák Karrier Teszt a nyitottság három alszáláját méri: a gondolkodással, cselekedetekkel és az értékekkel kapcsolatosan. Amint már említettem, a nyitottság kapcsolatba hozható a motiváció különböző dimenzióival. Így a változatosság, az újszerűség előnybe helyezése összefüggésbe hozható az egyén motivációs törekvéseivel, belső szükségleteinek kielégítésével. A diákok körében is tapasztalható, hogy a nyitottság aspektusai (gondolkodás, cselekvés, értékek) kapcsolatot mutatnak a teljesítménymotiváció bizonyos dimenzióival. Az eredményeket a 4. táblázat összesíti.

Motiváció	Korreláció	Értékbeli nyitottság	Cselekvésbeli nyitottság	Gondolkodásbeli nyitottság
Általános teljesítménymotiváció	r	0,074	0,278	0,514
	Sig.	0,208	0,000 P<0,01	0,000 P<0,01
Célra irányuló teljesítménymotiváció	r	-0,068	0,201	0,223
	Sig.	0,244	0,001 P<0,01	0,000 P<0,01
Elkerülő teljesítménymotiváció	r	0,008	0,131	0,020
	Sig.	0,893	0,025 P<0,05	0,727
Hatalmi motiváció	r	0,217	0,159	0,419
	Sig.	0,000 P<0,01	0,006 P<0,01	0,000 P<0,01
Kötődési motiváció	r	-0,056	0,154	0,095
	Sig.	0,342	0,008 P<0,01	104

4. táblázat: A motiváció és a nyitottság kapcsolata

A 4. táblázatban látható, hogy a nyitottabb egyének feltehetően magasabb motivációs szinttel rendelkeznek, hiszen mind az általános, mind a célra irányuló teljesítménymotiváció tekintetében szignifikáns a kapcsolat. Így a nyitottabb egyénekről elmondhatjuk, hogy a teljesítés szintjén is tapasztalható az a törekvés, hogy lehetőségükhöz és potenciáljukhoz mérten a maximumot teljesítsék és a céljaikkal összhangban a sikeres kimenetelre összpontosítsanak.

Érdekes összefüggést mutat a hatalmi teljesítménymotiváció és a három nyitottsági faktor kapcsolata. A nyitottabb emberek a teljesítőkéességük révén is hatást tudnak gyakorolni másokra, ha jobb pozícióra, befolyásra törekednek. Nem meglepő, hogy a cselekvésbeli nyitottság ami, új emberekkel kapcsolat

teremteni, új hobbi választását és kipróbálását is jelenti, a kötődési teljesítménymotivációval mutat kapcsolatot, amely a másokkal való együttlétnek a szükségletéből fakad. Az elkerülő teljesítménymotiváció nagyon gyenge pozitív kapcsolatát a cselekvésbeli nyitottsággal azzal is magyarázhatjuk, hogy a céljaik elérésre hajlandóak új helyzetekben is helytállni.

6.4. A nyitottság szerepe az aktivitásban

Abból a feltételezésből indultam ki, hogy a diákok tanulmányi aktivitásokban (versenyek) való részvételét befolyásolja nyitottságuk. Az 5. táblázatban az aktív és nem aktív diákok átlagértékeinek összehasonlítását mutatom be a nyitottság dimenziói mentén.

Nyitottság	Versenyzett (átlag)	Nem versenyzett (átlag)	df	t	p
Cselekvésbeli nyitottság	60,83	56,85	290	2,466	0,014
Gondolkodásbeli nyitottság	47,87	43,28	290	2,749	0,006
Értékbeli nyitottság	60,90	52,81	290	4,201	0,000

5. táblázat: A nyitottság összehasonlítása versenyen való részvétel szerint

Az eredmények alapján elmondható, hogy a nyitottság mindhárom dimenziója mentén szignifikáns különbség van azok a diákok eredményei, akik nem vesznek részt tanulmányi versenyeken és azok között, akik részt vesznek. Ez azt látszik igazolni, hogy minél nyitottabb valaki a cselekvés, gondolkodás és értékek szintjén, annál inkább művel azokat a tevékenységeket, amelyek kíváncsiságát

kielégítik, intellektuális fejlődéséhez hozzájárulnak. Ha a diák örömet leli az akadályok legyőzésében és kiválóságra törekedik, nagyobb valószínűséggel vesz részt tanulmányi versenyeken. Azok a diákok tehát, akik belsőleg motiváltak, szívesebben vesznek részt többletmunkát és tanulást igénylő tevékenységekben.

Szempon	Választási lehetőségek	Elméleti líceum	Szaklíceum
Hely	Külföld	29,71	30,86
	Belföld	46,69	33,33
	Nem tudom	23,58	35,80
Pályaorientáció	Érettségi	8,01	66,66
	Posztlíceum	2,83	4,93
	Egyetem	64,15	20,98
	Nem tudom	25,00	7,40

6. táblázat: A diákok megoszlása jövőbeli elképzeléseik szerint

A 6. összefoglaló táblázat a diákok válaszá-
nak százalékos megoszlását mutatja be azok-
ra a kérdésekre, amelyek a jövőbeli elképzelé-
seikre vonatkoztak. A vizsgálatban résztvevő
293 diák közül egyharmada (30,03%) külföl-
dön képzelel el az életét, 43%-a itthon szeret-
ne maradni és 26,96% végzős még nem tudja,
hogy hol szeretne élni. Közel fele (46,69%)
az elméleti líceumok diákjainak az ország-
ban képzelel el az életét tanulmányai befeje-
zése után, míg a szaklíceumokban végzetek
hasonló arányban választották a külföldöt
(30,86%), illetve a belföldön (33,33%) való
maradást. Rákérdeztem a pályaválasztásra
is, a válaszokból az derült ki, hogy a diákok
közel egynegyede (24,23%) érettségi után
biztosan nem akarja folytatni a tanulmánya-
it, ezek eloszlása a líceumtípusok között azt
mutatja, hogy míg az elméleti líceumokban
végzetek csak 8,01%-a marad az érettségivel,
addig a szaklíceumok végzőseinek nagy része,
66,66%-a befejezettnek tekinti tanulmányait
a líceumi évek végével. Az elméleti líceumok
tanulói több mint fele (64,15%) egyetemre
készül, míg a szaklíceumokból 20,98%-ban
szeretnék egyetemen folytatni tanulmányaikat.
Viszonylag kevesen választották a tovább-
tanulás posztliceális formáját (az érettségivel
rendelkezők számára létesített szakképzési
forma) összesen tízen (3,41%). Vannak akik
még nem döntöttek, 20,13%-a a diákok még
nem tudja merre orientálódjon. Ezek több-
ségben az elméleti líceumok diákjai (25%-a),
jóval kevesebben vannak a szaklíceumokban
(7,40%).

Következtetés

Kutatásom során arra kerestem a választ,
hogy az iskola a siker elérésére vagy kudarc
kerülésére szocializál? Az eredmények alap-
ján feltételezhetjük, hogy a végzős diákoknál
szignifikánsan magasabb a célra irányuló tel-
jesítménymotiváció, mint az elkerülő teljesít-
ménymotiváció.

Az iskolai szocializáció során az általános
és célirányuló teljesítménymotiváció ha-
sonló mértékben fejlett mind a tanulmánya-
ikat nem folytatató, mind az egyetemre készülő

diákok körében. A két motivációs kompo-
nens magas szintű fejlettsége mutatja, hogy
a végzősök különleges dolgokat igyekeznek
csinálni, kitűnő eredményeket szeretnének
elérni, akadályokat leküzdeni, siker fele tö-
rekszenek és nem foglalkoztatja őket a kudarc
gondolata. A kérdés csupán az, hogy mire
fordítják ezt a hajtóerőt a későbbiekben?

Az általános és célra irányuló teljesít-
ménymotiváció együttjárást mutat a cselek-
vésbeli és gondolkodásbeli nyitottsággal, me-
lyek meghatározóak a jövő orientációban. A
magas teljesítménymotivációval rendelkező
személyek szeretnek új dolgokat kipróbálni,
ismeretlen helyeket felfedezni, újdonságokat,
változatosságot keresnek, intellektuálisan kí-
váncsiak.

A versenyen résztvevő diákok nyitottab-
bak bizonyulnak, mint a nem versenyző tár-
saik, ugyanakkor a gondolkodásbeli nyitott-
ság átlaga a legalacsonyabb. Kutatásom során
csak egy szegmensét sikerült feltérképezni a
jelenségnek, így továbbra is nyitva marad a
kérdés: mire szocializál az iskola?

Felhasznált irodalom

- Atkinson, J. W. (1994): A kockázatvállaló viselkedés
motivációs meghatározói. In: Barkóczi Ilona
és Séra László (szerk), *Emberi motiváció II.*,
Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- Deci, E. L. & Ryan, R. M. (1985): *Intrinsic motiva-
tion and self-determination in human behav-
iour*. Plenum, New York.
- Hildebrand, D. S. (2008): *The powerful benefits of
lifelong learning*. Winnetka, California.
URL: [http://www.officearrow.com/training/
the-powerful-benefits-of-lifelong-learning-
oaiur-861/view.html](http://www.officearrow.com/training/the-powerful-benefits-of-lifelong-learning-oaiur-861/view.html).
- Csukonyi Csilla és Münnich Ákos (2002): Mire
motiváltak a hallgatók? In: Münnich Ákos
(szerk.) *A jövő vezetőinek jelene*, ELTE Eötvös
Kiadó, Budapest, 83–101.
- McClelland, D. C. (1985): *Human motivation*.
Scott-Foresman, Glenview, IL
- McCrae, R. R., Costa, P. T. (1983): Joint Factors
in Self-Reports and Ratings: Neuroticism,
Extraversion and Openness to Experience.
Personality and Individual Differences, 4. 3.
sz., 245–255.

- McCrae, R. R., Costa, P. T. (1992): Four ways five factors are basic. *Personality and Individual Differences*, **13**. 6. sz., 653–665.
- Réthy Endréné (2003a): Az oktatási folyamat. In: Falus Iván (szerk.) *Didaktika. Elméleti alapok a tanítás tanulásához*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- Réthy Endréné (2003b): *Motiváció, tanulás, tanítás. Miért tanulunk jól vagy rosszul?* Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- Super, D. E. (1973): The Career Development Inventory. *British Journal of Guidance and Counselling*, **1**. 2. sz., 37–50.
- Wong, M. M. & Csíkszentmihályi, M. (1991): Affiliation motivation and daily experience: some issues on gender differences. *Journal of Personality and Social Psychology*, **60**. 1. sz., 154–164.

What is school socializing for? Forming future orientation of high school graduating students in reflection of motivation and openness

According to educational scientist we are facing an educational crises. One of the causing factors is: success in studies and high performance does not guarantee anymore the success in work life. Than how school help adolescents to find their way in life? What school's role is in the socialization process, how school helps youth to get along in the future? The present study tries to find out the followings: what graduating students think about their future, where they want to continue their life (university, working), and what the school is socializing for: achieving success or avoiding failure? The present study makes an attempt to highlight the relationship between carrier choosing and motivation, although tries to discover the role of openness in forming one's future representation. The current study investigates how school competitions are related to motivation. Participants: 293 undergraduated students (final year in high-school), they were chosen from 5 different high-schools (3 theoretical schools, 2 professional schools).

Keywords: *undergraduated students, motivation, openness, future orientation, carrier choosing*

- Borcsa Mária (2017): Mire szocializál az iskola? Végzős diákok jövőképeinek alakulása a motiváció és nyitottság tükrében. *Gyermeknevelés*, **5**. 3. sz., 39–45.